

nekte fradrag med begrunnelse om at kostnaden ikke var formålstjenlig.²²

Problemet oppstår når kostnaden også kan dekke andre ikke-fradragsberettigede formål, og skattyter har – eller må antas å ha hatt – to tanker i hodet. Er man da overbevist om hva hovedformålet er, skal det i utgangspunktet løse saken. Kverva-dommen viser imidlertid at fradrag skal nektes hvis kostnaden ikke er adekvat fordi den gir for indirekte og fjerne inntektsvirkninger, og da fungerer dette som en «test» av formålet. Det viser at fradragsretten er snevrere når det er konkurrerende formål.

I den mer realistiske situasjonen, hvor man må erkjenne at en hovedmotivasjon er en usikker størrelse, tilsier Høyesterettspraksis at man kan løse spørsmålet om fradragsrett ved å se på om inntektsformålet fremstår som sentralt, og om kostnaden er adekvat i forhold til det påståtte formålet. Både Kosmosdommen i Rt-1965–954 og Korsvolddommen i Rt-2008–794 illustrerer dette. Skattyter kan altså ha to tanker i hodet uten at man behøver finregne på hvilken tanke som var sterkest.

22. Se Rt-1981-256 (s. 258).

I Salmar-dommen fremstod ikke inntektstillknytningen som sentral, og kostnadene ble uansett ikke ansett adekvate ved at de gav for generelle og indirekte inntektsvirkninger.

Ved vurderingen av om inntektsformål kan anses å ha stått sentralt, og om kostnadene er tilstrekkelig adekvate, viser høyesterettspraksis at de sentrale vurderingskriteriene er *grad av nødvendighet, forventede virkninger og egnethet*. Er for eksempel ikke kostnadene særlig egnet til å skape inntekt, indikerer dette både at inntektsformål ikke stod sentralt, og at inntektsvirkningene uansett er så avledet at fradrag ikke kan innrømmes. I tvilstilfellene avgjøres altså fradragsretten av momenter knyttet til kostnadene.

Ikke-nøytral og uheldig fradragsrett for gaver?

Fradragsrett gir en skattemessig stimulans til milde gaver, og etter Kverva-dommen reiste spørsmålet seg både om fradragsretten var blitt for liberal, og om givere i tilstrekkelig grad likestilles. Høyesteretts premisser i Kverva-dommen innebærer nemlig at det vil være lettere for hjørnestensbedrifter å få fradrag for milde gaver, enn for

bedrifter i sentrale strøk, fordi det lettere vil være sammenheng med hjørnestensbedriftenes fremtidige inntekter. Den dissenterende dommer i Kverva-dommen pekte på dette dilemmaet ved å argumentere for at flertallets premisser ikke gav et godt avgrensningskriterium med den bosettingen vi har i Norge. Dilemmaet er også at milde gaver til mindre kommuner med begrensede økonomiske ressurser, kan ha sideformål som ikke er fradragsverdige.

I Salmar-dommen plukket Høyesterett opp den dissenterende dommers bekymring for avgrensningsproblemer, og satte foten ned: Tilskudd må gjelde sentrale rammevilkår og/eller ha en saklig sammenheng for fradragsrett, og kan ikke bare gi generelle og indirekte virkninger.

En «forskjellsbehandling» mellom givere i utkantstrøk og givere i sentrale strøk vil det uansett være. Bedrifter i utkantstrøk er mer utsatt for inntektsfall som følge av fraflytting eller manglende bosetting, og det ville derfor virke mindre nøytralt om man skulle nekte fradrag i et forsøk på å likestille givere omkring i landet.

SAF-T – muligheter og konsekvenser for regnskapsførere

Med innføring av SAF-T får regnskapsførere nye muligheter til å effektivisere drif-

ten. Det vil kreve litt tid i begynnelsen, og kanskje også ved oppstart av nye klienter, men når jobben først er gjort, er det potensial både for å spare tid og redusere sannsynligheten for feil.

Utgangspunktet for innføringen av SAF-T er at kontrollmyndighetene skal kunne etterspørre data i et standardformat. Som regnskapsfører kan man imidlertid også regne med positive ringvirkninger. Når systemleverandøren har implementert formatet i programvaren, må hver klient settes opp i henhold til formatet. Deretter vil

Autorisert regnskapsfører
Torstein Heggen
Faglig daglig leder Amesto
AccountHouse

Innføringen av SAF-T gir regnskapsførerne nye muligheter til å effektivisere driften.

SAF-T

Standard format for utveksling av regnskapsdata

Obligatorisk fra 1. januar 2020 for alle som har regnskapsdataene i et regnskapssystem.

Inkluderer pr. i dag kontospesifikasjon og reskontroinformasjon.

det åpne seg en rekke muligheter for deg som regnskapsfører.

Forberedelser

Det er den bokføringspliktige som har ansvaret for å kunne levere regnskapsdata i SAF-T-formatet. Kunden vil imidlertid i de fleste tilfellene forvente at regnskapsføreren håndterer det. Siden formatet ikke blir obligatorisk før i 2020 er det fortsatt god tid til å innrette seg etter de nye reglene, men det er å anbefale å tenke på implementeringen allerede nå. Denne artikkelen tar utgangspunkt i at regnskapet føres i regnskapsføreres system, men man bør naturligvis rådgi kunden på tilsvarende måte dersom kundens system benyttes.

Det er viktig å ha en god dialog med systemleverandøren for å sikre en tidlig implementering av SAF-T. Hver klient må forberedes med tanke på korrekt mapping av kontoplanen mot standard kontokoder. Mye av denne mappingen kan man nok regne med går automatisk, men det er viktig å sette av nok tid til å få gjort jobben. Mange klienter har én eller flere kontoer som avviker fra standarden. Kontroller derfor at mappingen blir riktig. Tilsvarende gjelder for mva-koder.

Andre systemer

Det må antas at andre typer støttesystemer i fremtiden vil kunne levere data i SAF-T-formatet. I kassasystemlova er det for eksempel allerede forberedt at SAF-T-formatet vil bli et pålagt eksportformat. Leverandører av andre systemer vil ganske sikkert se fordelen med å kunne eksportere til formatet. I dag brukes det mye ressurser på å få tilrettelagt formater for eksport fra forskjellige forsystemer til regnskapssystemets importfunksjonalitet. I mange tilfeller er vurderingen at det ikke er verdt å bruke ressurser på det, og ender i stedet med å gjøre jobben manuelt. Forhåpentligvis vil det bli vesentlig enklere å kunne eksportere og importere data mellom de ulike systemene, slik at manuell registrering eller ressurskrevende utvikling av eksport- og importformater kan unngås.

Nye kunder

Dersom du får en ny kunde i dag, og kunden for eksempel ønsker å kunne rapportere mot tidligere perioders resultat, må man i dag ofte gjøre en god del jobb for å få importert historiske data. Også i slike tilfeller vil et standard regnskapsformat gjøre jobben enklere. Da vil man kunne importere historiske data så langt tilbake i tid man ønsker helt ned på bilagsnivå, og dermed ha mer eller mindre full historikk. Oppstart av nye kunder vil med andre ord trolig bli enklere og mindre ressurskrevende.

Analyser og rådgivning

Med et standard format for eksport av regnskapsdata ligger veien åpen for mer standardiserte rådgivningsprodukter. Det vil bli enklere å lage modeller som kan benyttes på tvers av både regnskapsklienter og -systemer. De stadig mer automatiserte bokføringsprosessene frigjør tid til å drive mer med rådgivning. Mens revisorer og kontrollmyndigheter kanskje har mest fokus på å benytte formatet til avviksanalyse med tanke på å finne feil, kan regnskapsfører benytte formatet til avviksanalyse med tanke på rådgivning (i tillegg til kontroll av eget arbeid, selvfølgelig). Man kan lage bruttofortjenestemodeller, kredittidsanalyser, varelagervurderinger,

etc. som kan benyttes for alle klienter. Det er en stor fordel dersom man har fått tillatelse av kundene til å benytte data til analyseformål. Legg gjerne i oppdragsavtalemalen at regnskapsbyrået har eierskap til anonymiserte data, slik at retten til å benytte data på tvers av klienter, sikres. Da kan man vurdere klienter opp mot hverandre (husk naturligvis taushetsplikten), noe som gir svært gode muligheter til å gi kundene råd som har direkte effekt på lønnsomheten. Betalingsvilligheten er erfaringsmessig høy for slike råd, og den type arbeid blir en mer og mer sentral del av regnskapsførers arbeids hverdag.

Utfordringer med SAF-T

Den største utfordringen med selve formatet er at det er XML-basert. For en systemutvikler er XML-formatet enkelt å arbeide med, men for andre er det ikke nødvendigvis like enkelt å lese innholdet direkte fra filen, eller å benytte det i regneark. SAF-T-formatet vil nok derfor gi best muligheter for de som har et system som håndterer formatet, og ikke for de som baserer seg på regneark.

Hva nå?

I tiden fremover bør du sørge for å ha en god dialog med alle relevante systemleverandører, og presse på for at SAF-T-formatet blir tilgjengelig så raskt som mulig. For å få til effektiv datautveksling er det viktig at formatet blir tilgjengeliggjort både for eksport og import. Det er derfor nødvendig å ha fokus på importmulighetene, ikke bare eksportmulighetene. Det kan også være hensiktsmessig å forberede seg på de nye mulighetene SAF-T-formatet vil gi, slik at man kan gripe mulighetene med én gang de oppstår.